

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hyvinvointialueiden talouden tilannekuva ja eriytymiskehitys

11.2.2026 HVANK

JUTTA NIEMINEN, NEUVOTTELEVA VIRKAMIES

Vuodesta 2025 ennakoidaan käännekohtaa - epävarmuus ja alueelliset erot säilyvät

- **Vuoden 2024 yhteenlaskettu alijäämä oli 1,1 mrd. euroa.** Vuosien 2023-2024 kokonaisalijäämä kasvoi siten 2,4 miljardiin euroon.
 - Positiivista oli vuoden 2024 nettokustannusten nimelliskasvun hidastuminen 2,9 prosenttiin (+12 % vuonna 2023)
 - Alueelliset erot kustannuskehityksessä ja kertyneessä alijäämässä olivat suuret
- **Vuoden 2025 tilinpäätösarvioiden perusteella hyvinvointialueet ovat päätymässä noin 640* milj. euron ylijäämään**
 - Nettokustannusten nimelliskasvu painuisi historiallisen matalalle 1,6 % tasolle (vrt. rahoituksessa käytetty hva-indeksi 3,0 %)
 - 7-8 aluetta edelleen alijäämäisiä
- **Vuoden 2026 talousarvioiden mukaan hyvinvointialueiden yhteenlaskettu ylijäämä olisi noin 500 milj. euroa**
 - Nettokustannusten nimelliskasvu nousisi tällöin 3,9 prosenttiin (vrt. rahoituksessa käytetty hva-indeksi 3,25 %), mikä selittyy loppuvuoden 2025 ennakoitua paremmalla tuloksella.
 - **Lukuihin liittyy kuitenkin vielä huomattavaa epävarmuutta ja nettokustannusten kasvu voi olla jopa reilusti yli 4 %**
 - Edelleen kolme aluetta on budjetoitunut selkeää alijäämää.

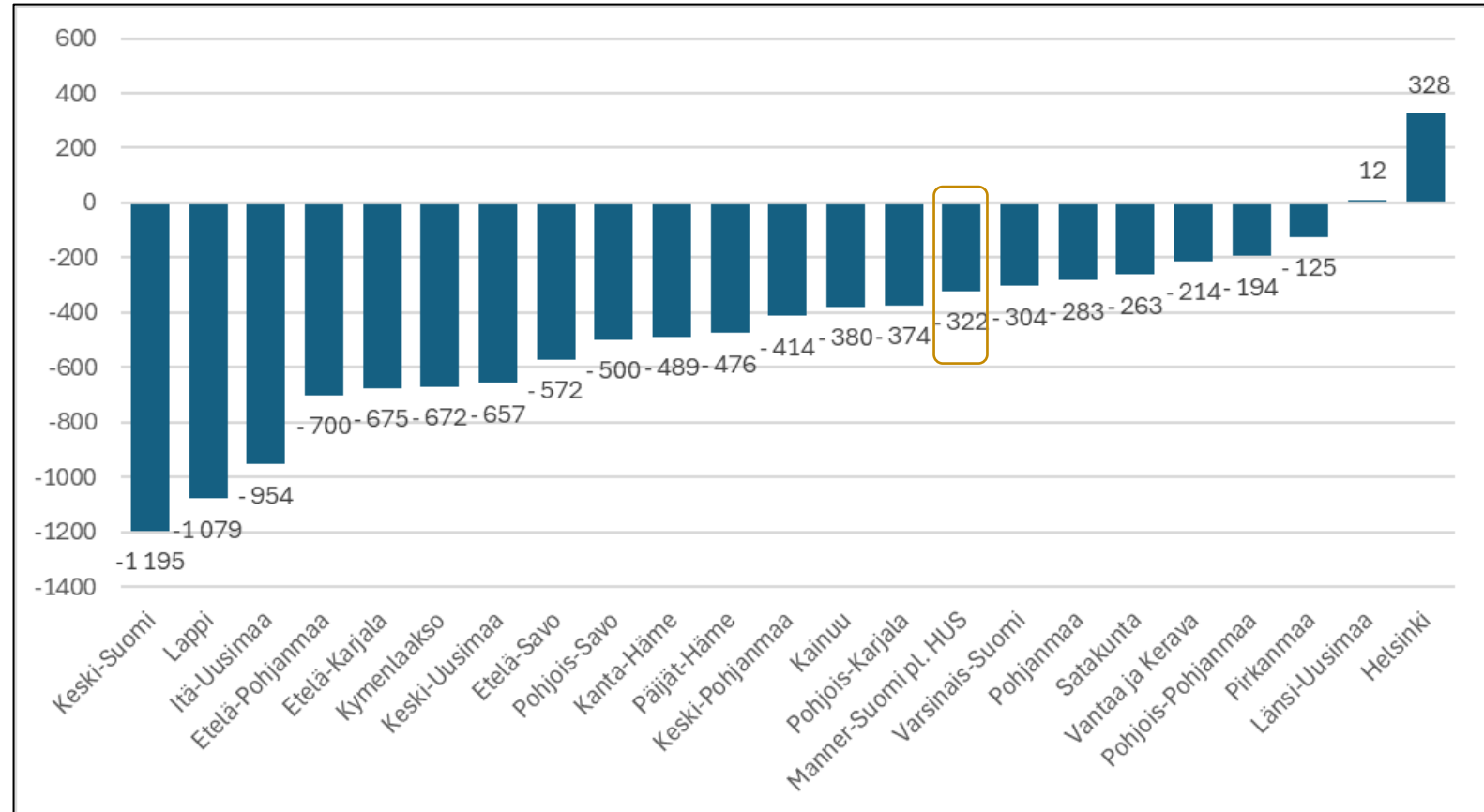
Toimintamenojen kasvu hillittyä vuosina 2024-2026, toimintatulot kääntyvät laskuun vuonna 2026

- Tilinpäätösarvioiden 2025 perusteella toimintamenot kasvoivat edellisvuodesta 2 %.
 - Merkittävin kasvu palkkaratkaisun seurauksena henkilöstömenoissa (+5,5 %)
 - Palvelujen ostoissa laskua 0,4 % edellisvuodesta (työvoimavuokraus)
 - Avustuksissa (erityisesti kotitalouksille) laskua 3,1 %
 - Muissa toimintamenoissa laskua 1,1 % (suurin lasku välillisissä ja välittömissä veroissa)
- Toimintatuloissa on selkeää kasvua vielä vuonna 2025 (+4,6 %). Vuodelle 2026 budjetoitu merkittävää laskua (-6,9 %), mikä johtuu valtion avustuksen päättymisestä.
- Poistojen määrä kasvaa vuonna 2026 (Assi-sairaalan valmistuminen)

Vuosi Tiliryhmä	2024		2025		2026	
	Arvo	Muutos	Arvo	Muutos	Arvo	Muutos
Toimintatulot	3 854 548 t. €	4,2 %	4 029 967 t. €	4,6 %	3 751 815 t. €	-6,9 %
Myyntitulot	1 324 278 t. €	2,2 %	1 375 362 t. €	3,9 %	1 330 189 t. €	-3,3 %
Maksutulot	1 655 174 t. €	9,5 %	1 787 438 t. €	8,0 %	1 825 319 t. €	2,1 %
Tuet ja avustukset	539 145 t. €	-9,7 %	515 012 t. €	-4,5 %	247 913 t. €	-51,9 %
Muut toimintatulot	335 951 t. €	13,9 %	352 156 t. €	4,8 %	348 392 t. €	-1,1 %
Toimintamenot	28 652 036 t. €	3,1 %	29 223 877 t. €	2,0 %	29 863 346 t. €	2,2 %
Henkilöstömenot	11 983 890 t. €	4,2 %	12 645 708 t. €	5,5 %	13 264 037 t. €	4,9 %
Palvelujen ostot	12 708 430 t. €	2,2 %	12 653 493 t. €	-0,4 %	12 678 722 t. €	0,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 713 253 t. €	-1,2 %	1 715 263 t. €	0,1 %	1 745 593 t. €	1,8 %
Avustukset	643 830 t. €	1,7 %	624 162 t. €	-3,1 %	643 841 t. €	3,2 %
Muut toimintamenot	1 602 634 t. €	7,3 %	1 585 251 t. €	-1,1 %	1 531 152 t. €	-3,4 %
TOIMINTAKATE	-24 789 516 t. €	-2,9 %	-25 185 041 t. €	-1,6 %	-26 101 240 t. €	-3,6 %
Valtion rahoitus	24 084 008 t. €	3,9 %	26 254 715 t. €	9,0 %	27 141 973 t. €	3,4 %
Rahoitustulot (+) ja -menot (-)	-13 114 t. €	-569,9 %	-22 157 t. €	-69,0 %	-53 665 t. €	-142,2 %
VUOSIKATE	-718 622 t. €	21,8 %	1 047 517 t. €	245,8 %	987 068 t. €	-5,8 %
Poistot ja arvonalentumiset	404 824 t. €	1,9 %	412 636 t. €	1,9 %	458 401 t. €	11,1 %
TILIKAUDEN TULOS	-1 123 773 t. €	15,5 %	634 882 t. €	156,5 %	528 667 t. €	-16,7 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 119 279 t. €	15,6 %	637 361 t. €	156,9 %	530 861 t. €	-16,7 %

Hyvinvointialueiden ennakoitu asukaskohtainen kertynyt yli-/alijäämä vuoden 2025 lopussa

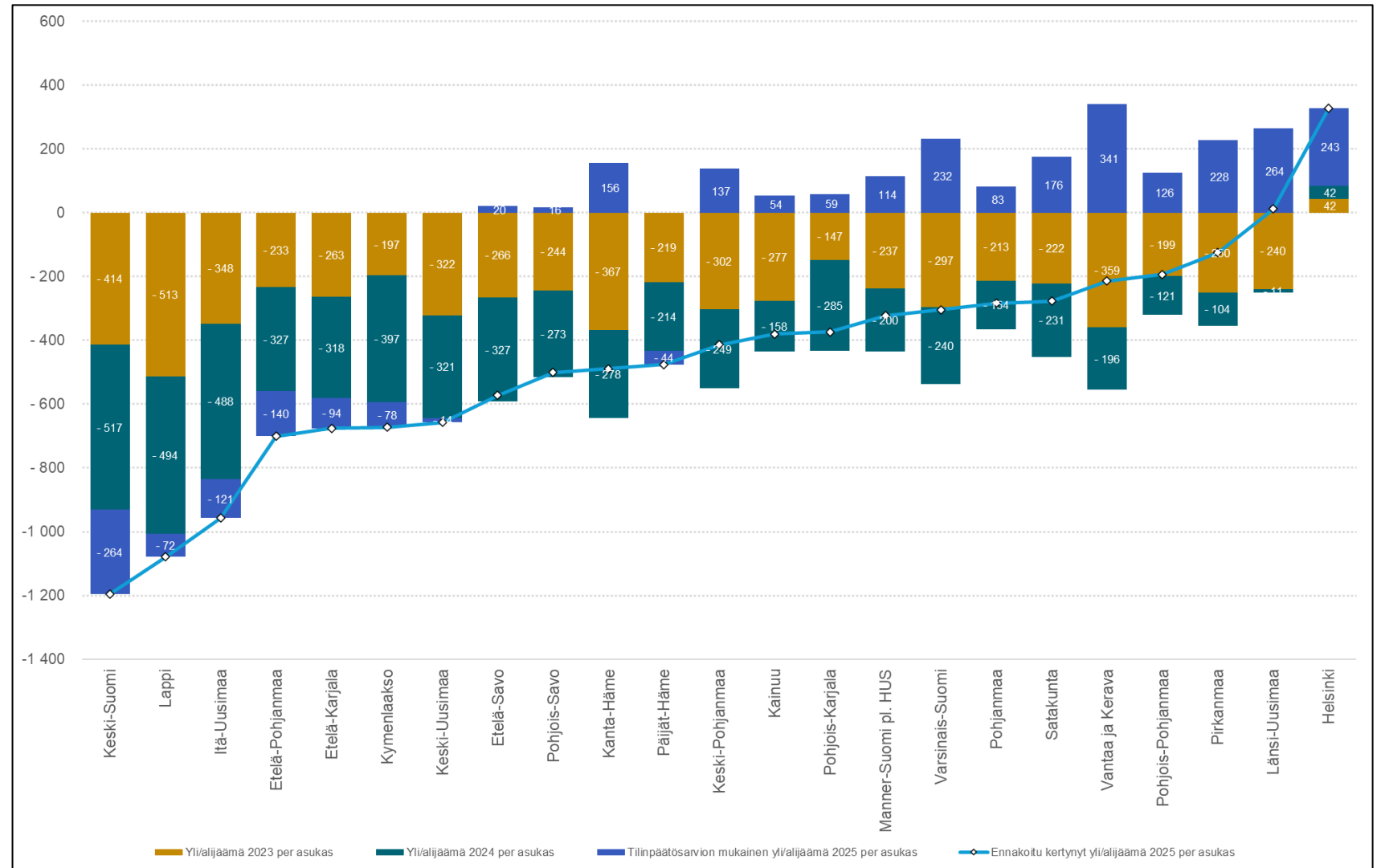
- Tilinpäätösarvion perusteella hyvinvointialueiden kertyneet asukaskohtaiset yli-/alijäämät vaihtelisivat Keski-Suomen lähes -1200 eurosta Helsingin yli 300 euroon.
- Keskimäärin kertynyttä alijäämää olisi noin 322 euroa asukasta kohti vuoden 2025 lopussa.
- Yhteenlaskettu alijäämäkertymä olisi noin 1,8 mrd. euroa.

*Lähteet: Vuosi 2025: alueiden tilinpäätösarviot; vuosi 2024 ja 2023 Valtiokonttorille raportoitu tilinpäätöksen tasetiedot (vuosi 2023 sis. mahdolliset vuoden 2022 alijäämät)

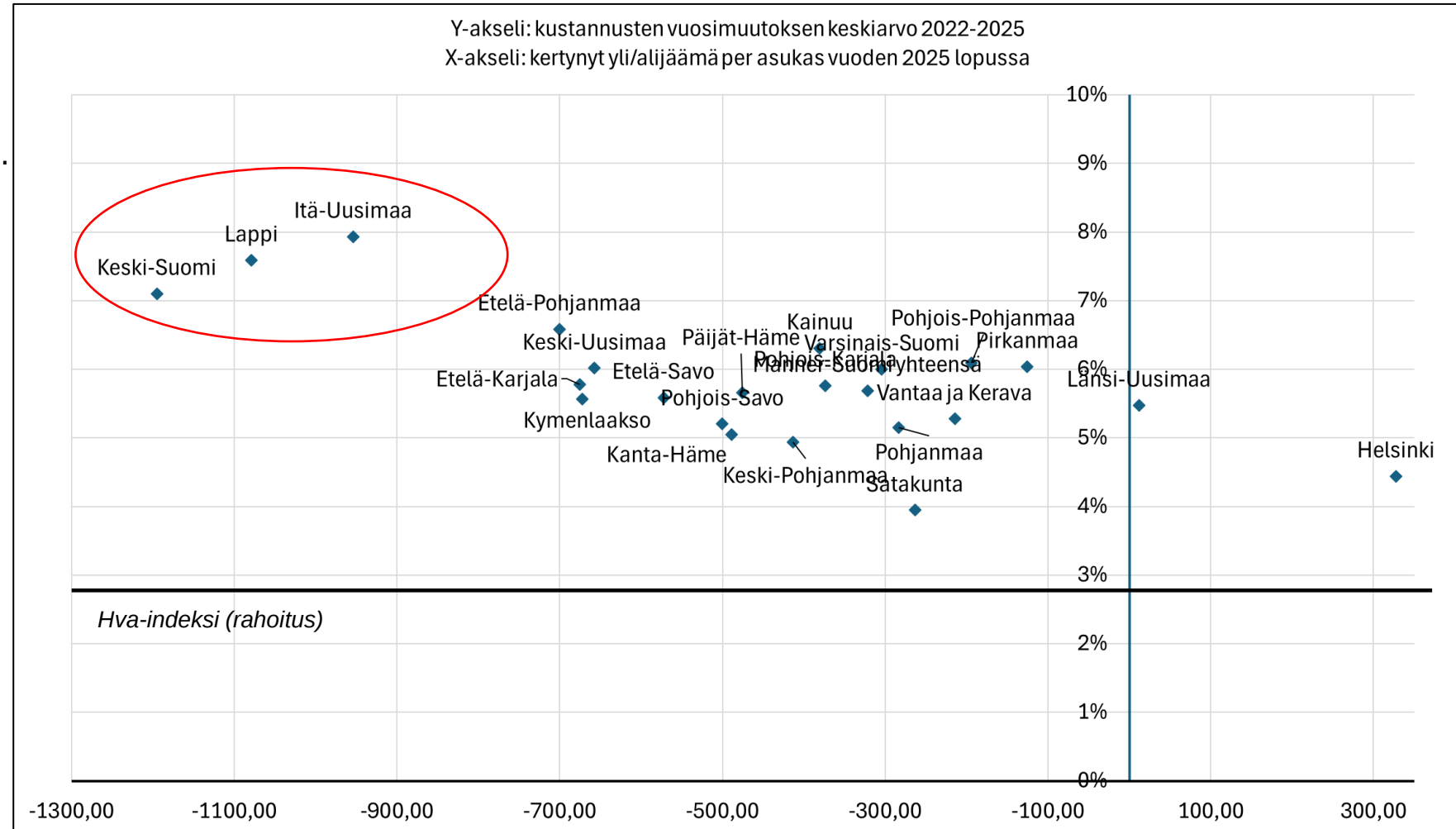
Vuosien 2022-2025 asukaskohtaiset yli- ja alijäämät

- Alueelliset erot jatkoivat osin kasvuaan vuonna 2025.
- 7-8 aluetta päätymässä alijäämäiseen tulokseen vuonna 2025.
- Vaihteluväli Keski-Suomen liki 1200 euron kertyneestä alijäämästä asukasta kohti Helsingin yli 300 euron kertyneeseen ylijäämään. Länsi-Uusimaa kattaisi kertyneet alijäämänsä jo vuonna 2025.

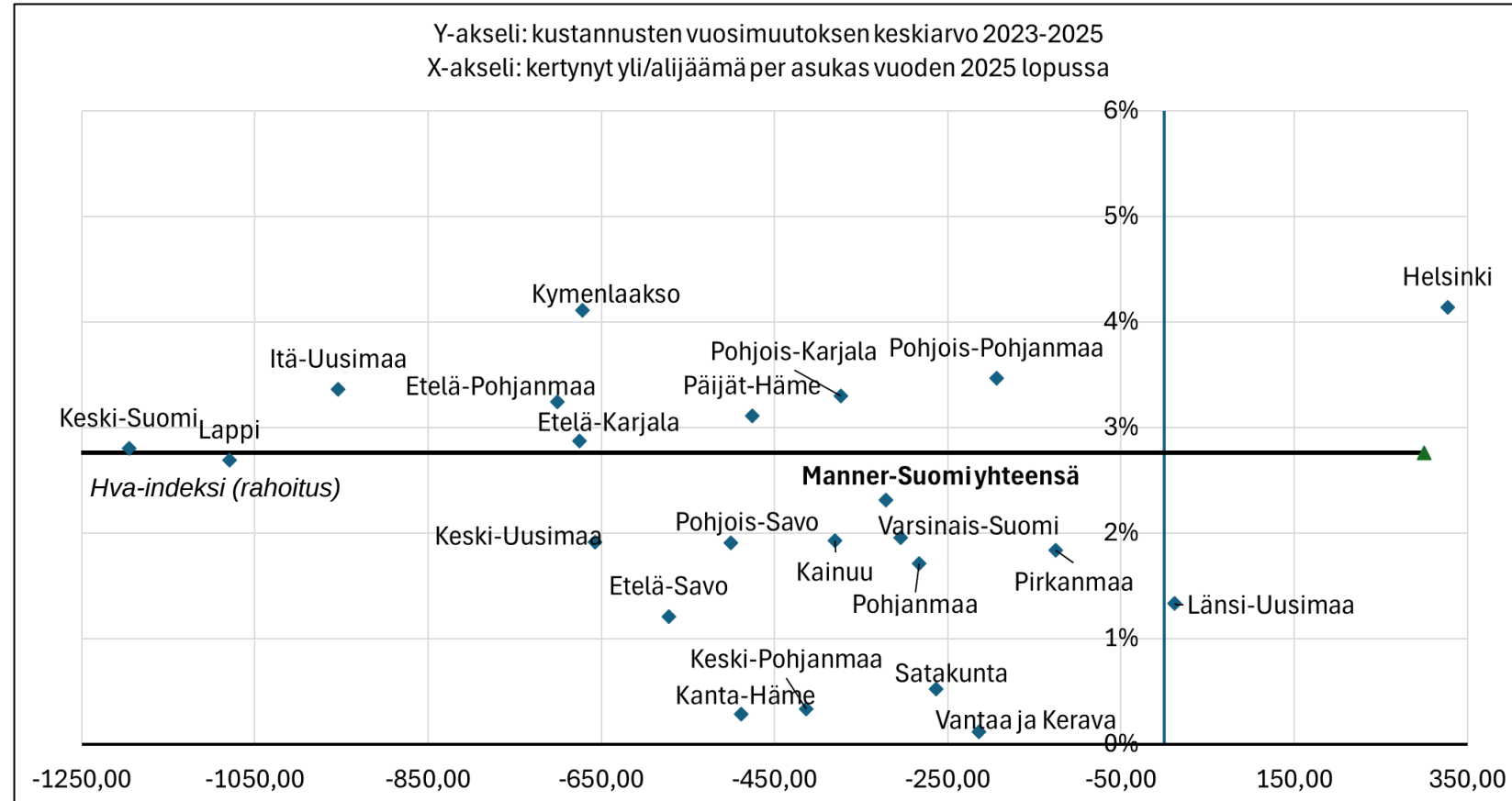
Kustannusten voimakas kasvu keskeinen syy hyvinvointialueiden talouden eriytymiskehitykseen

- On selvästi nähtävissä, että voimakas **kustannusten kasvu vuodesta 2022** on johtanut myös suuriin asukaskohtaisiin alijäämiin.
- Vuosien 2022-2025 keskimääräisen kustannusten nimelliskasvun vaihteluväli Satakunnan 3,9 %:sta Itä-Uudenmaan 7,9 %:in.
- Suurimman kertyneen asukaskohtaisen alijäämän (sekä kustannusten kasvun) alueet ovat jo arviointimenettelyssä
- Helsingin asema on poikkeuksellisen vahva. Myös Länsi-Uusimaa kattoi alijäämänsä jo vuoden 2025 loppuun mennessä.

Kustannusten kasvu tahtunut hyvinvointialueiden ensimmäisestä toimintavuodesta

- **Vuonna 2023 kustannusten kasvu oli voimakasta** (keskimäärin 11,9 %).
- Vuosina 2024-2025 kustannusten kasvu on tahtunut ja on 2,3 %. Koko maan keskimääräinen kustannusten kasvu vuosina 2023-2025 olisi siten **hva-indeksiä matalampaa**.
- Kymenlaakson kustannusten voimakas kasvu vuonna 2024 heikensi alueen talouden tilaa.
- Helsingin kaupungin vakaa taloustilanne **ei näytä kannustavan kustannusten hillintään**. Kannustinvaikutus puuttuu myös muilta **suuremmilta alueilta**.

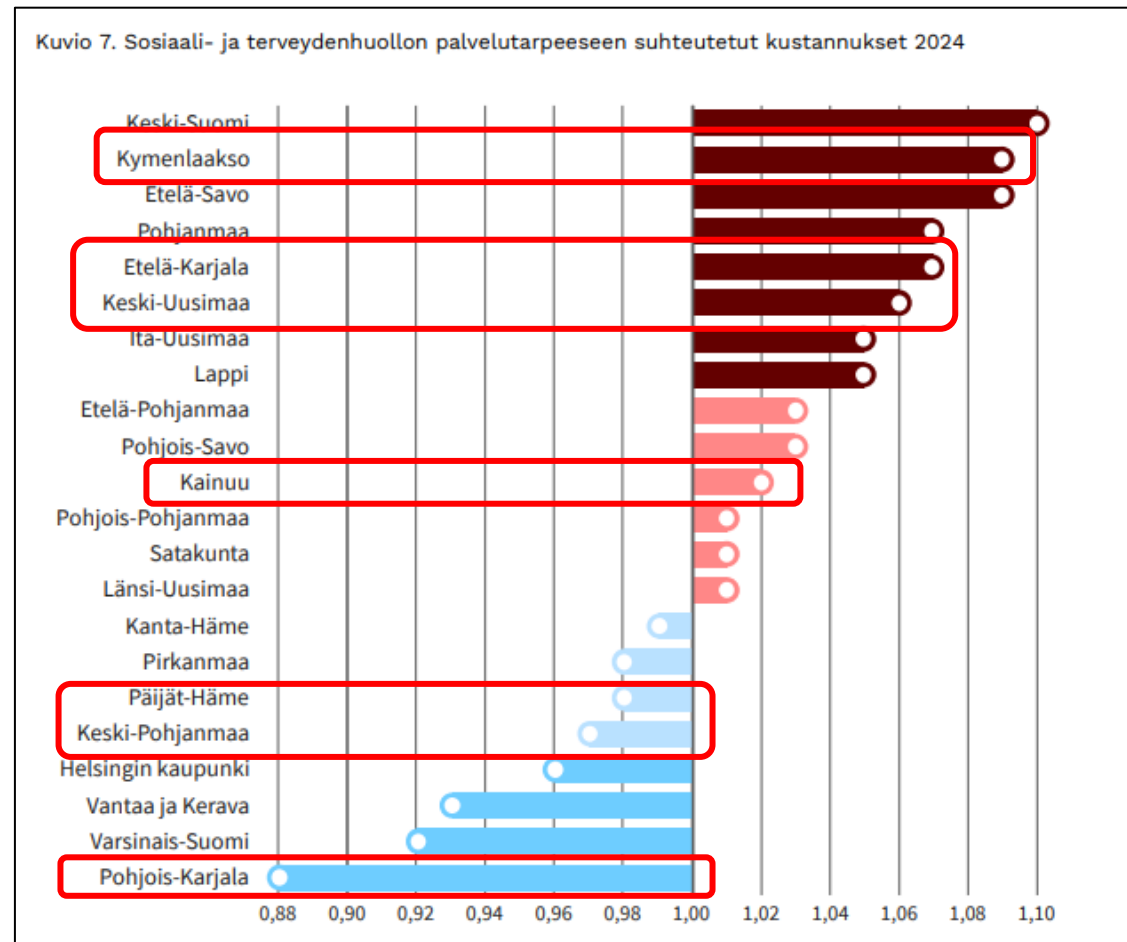
Hyvinvointialueiden talouden eriytyminen ja taustasyyt

Hyvinvointialueiden lähtötilanne vaikutti osaltaan syntyneisiin muutuskustannuksiin sekä sopeuttamismahdollisuuksiin

- **Aiemmin järjestäytyneillä alueilla** helpot sopeuttamistoimet toteutettu ja tietojärjestelmiä yhtenäistetty – muutuskustannukset pysytelleet maltillisina. Toisaalta toteutetut palkkaharmonisaatiot heijastuvat korkeampiin henkilötyövuosikohtaisiin kustannuksiin ja sitä kautta siirtyneisiin kustannuksiin.
- **Hajanaisen järjestämisvastuun pohjalta muotoutuneilla alueilla** muutuskustannukset korkeampia, siirtyneiden tietojärjestelmien ja sopimusten määrä vaihteli - toisaalta helppoja sopeuttamistoimia edelleen toteutettavissa. Palvelujen yhtenäistämällä sekä kuluja kasvattavia että laskevia vaikutuksia.
- **Sosiaalihuollon palvelujen kustannuskehitys aiemmin järjestäytyneillä alueilla maan keskitasoa maltillisempaa.** Palveluja yhtenäistetty (erityisesti iäkkäiden sosiaalihuollon palvelut) ja palveluketjuja kehitettiin jo ennen uudistusta.
 - Sopimuskausien pituudet – hinnankorotukset realisoituvat alueilla eritahtisesti?
 - Kääntöpuolena terveydenhuollon kustannusten maan keskitasoa voimakkaampi kasvu.

Aiempi järjestämisvastuu ei selitä palvelutarpeeseen suhteutettujen kustannusten tasoa (2024)

- Kuntien **tiukka talouskuri ja sopeuttamistoimet** johtaneet osalla alueista matalaan kustannustasoon (esim. Pohjois-Karjala).
- Keski-Pohjanmaan matalia kustannuksia selittää erityisesti lastensuojelun perhehoitopainotteisuus ja matala peittävyys.
- Keski-Uudenmaan lähtötaso korkea sekä **palkkaharmonisaation** että **vakavaraisten kuntien** mahdollistaman korkeamman palvelutason vuoksi
- Etelä-Karjalassa sosiaalihuollon kustannuksia on saatu hillittyä – haasteena erikoissairaanhoidon painotteisuus
- Kainuulla **sopeuttamistoimet edenneet ja kustannuskehitys maltillista** – alueen tarvevakioidut kustannukset lähestyneet maan keskitasoa

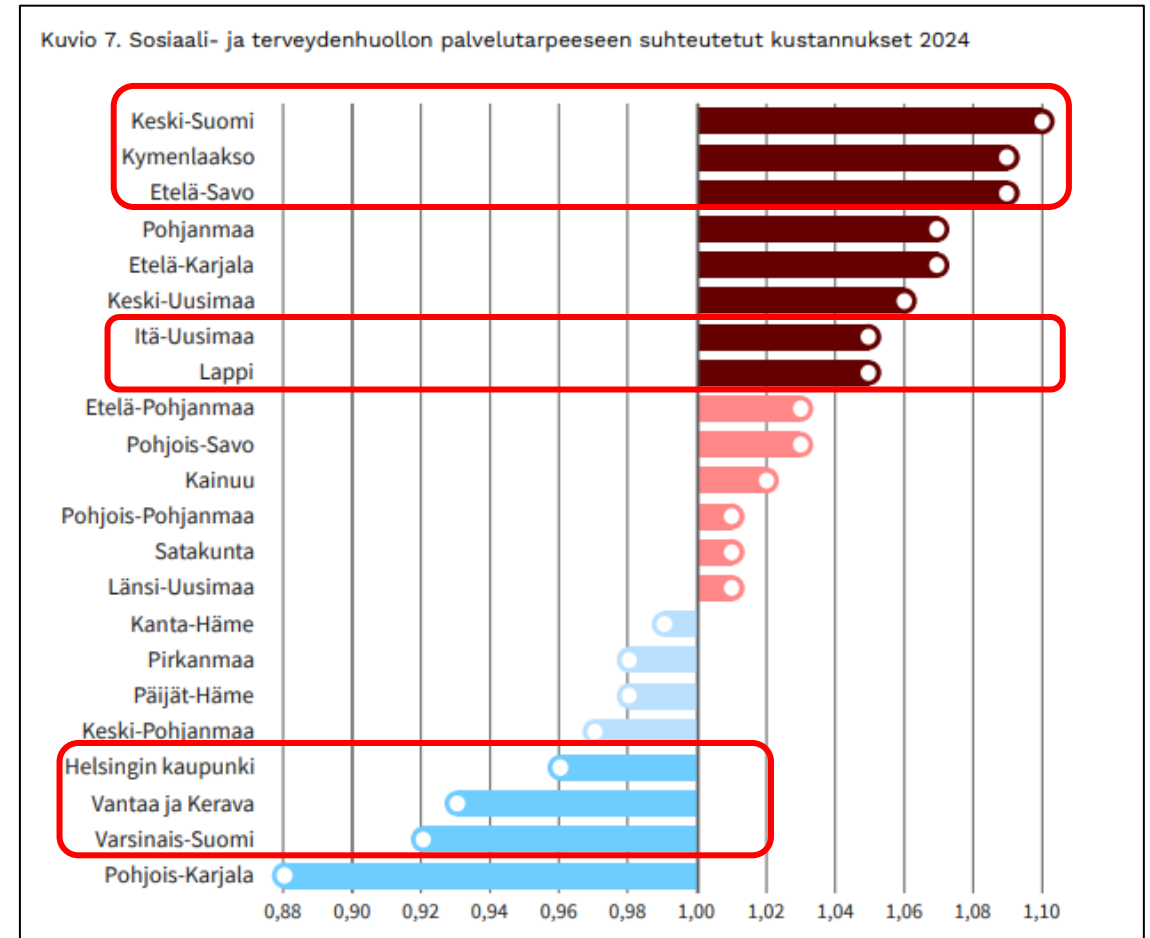

Lähde: THL, Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Suomessa: Valtakunnallinen asiantuntija-arvio, syksy2025

THL:n ennakkolliset laskelmat vuodelta 2024: [Tarvevakioidut menot - THL](#)

Voimakas kustannusten kasvu näkyy myös palvelutarpeeseen suhteutetuissa kustannuksissa (2024)

- **Voimakas kustannusten kasvu on vaikuttanut myös alueen asemaan** palvelutarpeeseen suhteutettujen kustannusten tarkastelussa (esim. Keski-Suomi, Kymenlaakso, Itä-Uusimaa)
- Helsingin sekä Vantaan ja Keravan tarvevakioidut kustannukset laskivat **tietopohjan kattavuuden paranemisen myötä**. Varsinais-Suomen tarvekerroin nousi pitkäaikaisdiagnoosien tietopohjan paranemisen myötä.
- Etelä-Savon asemaa selittänee osin kaksi keskussairaala; erikoissairaanhoidon kustannukset korkeat
- Kainuun ja Länsi-Uudenmaan palvelutarpeeseen suhteutetut kustannukset laskussa sopeuttamistoimien seurauksena
- Pohjanmaalla on verrattain **terveen väestön lisäksi ollut laajat sote-palvelut**.

Lähde: THL, Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Suomessa: Valtakunnallinen asiantuntija-arvio, syksy2025

THL:n ennakkolliset laskelmat vuodelta 2024: [Tarvevakioidut menot - THL](#)

Voimakkaalla kustannusten kasvulla, mutta myös rahoitusmallilla ollut vaikutusta talouden eriytymiseen

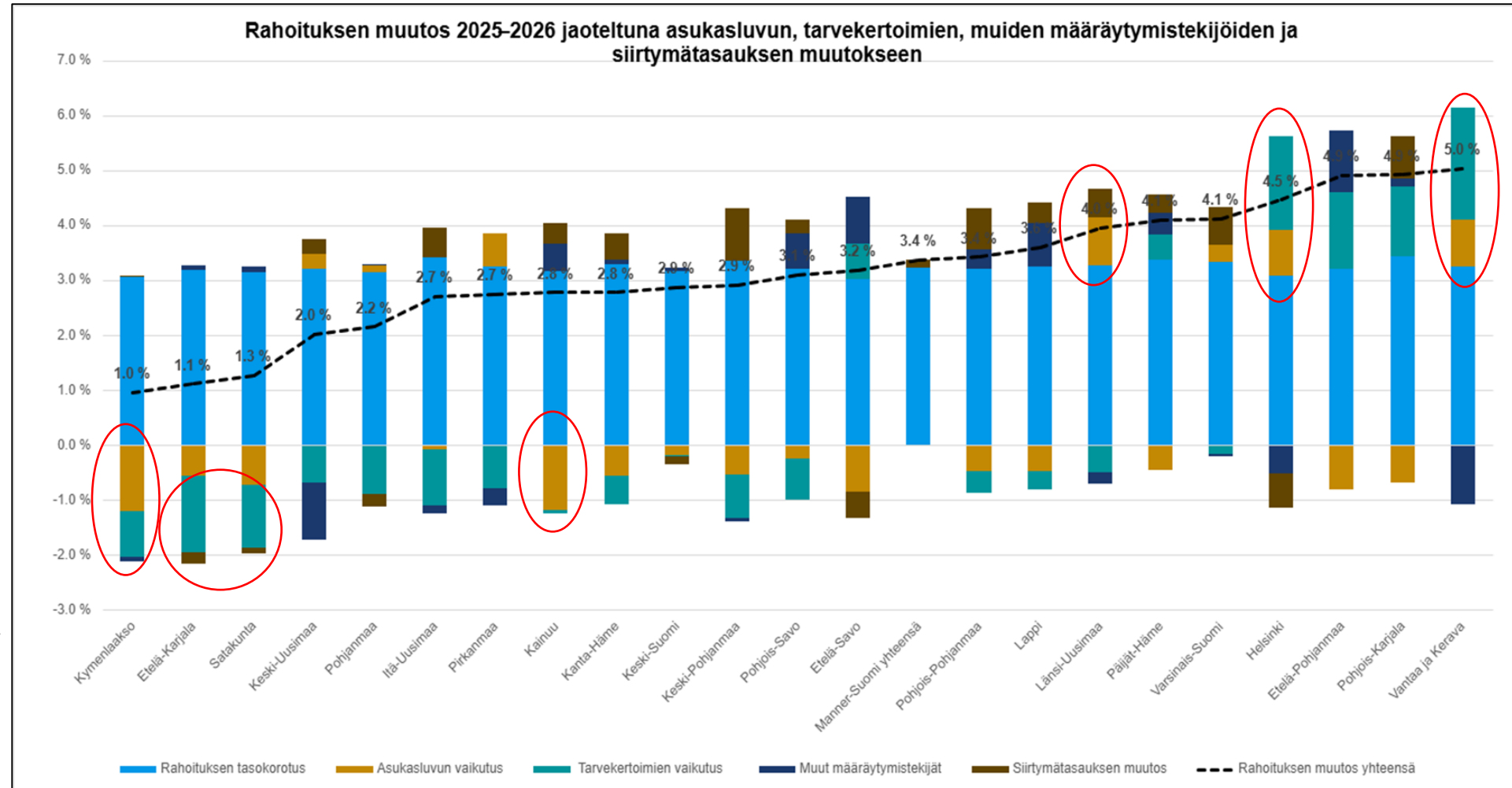
- Toiminnan ensimmäisinä vuosina **rahoituksen taso ei vastannut hyvinvointialueiden voimakasta kustannusten kasvua** (hinnankorotukset ja ostopalvelujen lisääntynyt käyttö, palkkaratkaisu, vuokrat, työvoimavuokraus).
- Erityisesti vuoden 2023 kustannusten voimakas kasvu johti suuriin asukaskohtaisiin alijäämiin
- **Päätöksenteon hitaus** erityisesti palveluverkkoon ja -rakenteisiin liittyvissä kysymyksissä on hidastanut sopeuttamistoimien taloudellisia vaikutuksia.
- **Rahoitusmalli:**
 - **Rahoituksen tasoa tarkistetaan viiveellä:** jälkikäteistarkistus kohdennetaan alueille osana yleiskatteellista rahoitusta rahoituksen määräytymistekijöiden perusteella. Tämän seurauksena **jälkikäteistarkastuksen kohdentuminen alueille suhteessa toteutuneisiin alijäämiin poikkeaa.**
 - Tarvemallin taustalla olevan **tietopohjan eritahtinen kattavuuden paraneminen** on johtanut osin ennakoimattomiin rahoituksen alueittaisiin vuosivaihteluihin.
 - **Asukasluku rahoituksen määräytymistekijänä** heikentää rahoituksen kasvua vähenevän väestön alueilla. Kasvavan väestön alueilla asukasluvulla on puolestaan rahoitusta voimistava vaikutus.

Rahoituksen jälkikäteistarkistus osana yleiskatteellista rahoitusta osaltaan vaikuttanut alueiden eriytymiskehitykseen

- **Jälkikäteistarkistus kohdennetaan** alueille määräytymistekijöiden perusteella **osana yleiskatteellista rahoitusta**.
- Erityisesti **suuria asukaskohtaisia alijäämiä** tehneillä alueilla rahoituksen **jälkikäteistarkistus ei kata** toteutuneita alijäämiä täysimääräisesti (esim. Lappi, Keski-Suomi, Itä-Uusimaa).
- **Keskimääräistä selvästi parempaan tulokseen päässeet alueet** puolestaan **hyötyvät** jälkikäteistarkistuksesta (esim. Länsi-Uusimaa, Pohjois-Pohjanmaa)
- Helsingin kaupungin tulos on ollut ylijäämäinen, joten se on hyötynyt merkittävästi jälkikäteistarkistuksesta.

Rahoitusmallin määräytymistekijöiden ja niissä tapahtuvien muutosten vaikutus alueiden rahoitukseen

- Vähenevä väestö heikentää rahoituksen kasvua** erityisesti Kymenlaakson, Kainuun ja Etelä-Savon hyvinvointialueilla. Vastaavasti **väestön kasvu voimistaa rahoituksen kasvua** jo valmiiksi väkirikkailla alueilla.
- Tarvemallin taustalla olevan **tietopohjan kattavuuden paraneminen** on johtanut osin ennakoimattomiin rahoituksen alueittaisiin vuosivaihteluihin. Tietopohjan kattavuuden paraneminen näkyy erityisesti Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen sekä Helsingin kaupungin rahoituksessa.
- Siirtymätasauksen muutos** kasvattaa rahoitusta eniten Keski-Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjois-Karjalassa sekä Varsinais-Suomessa ja vastaavasti heikentää rahoituksen kasvua eniten Etelä-Savossa ja Helsingin kaupungilla.

Hyvinvointialueiden talouden eriytymisen taustalla siis useita syitä - yhteenveto

- **Lähtötilanteen erot:** erilaiset järjestämiskäytännöt, kunnilta siirtyneet kustannukset, palveluiden taso lähtötilanteessa, muutokustannukset
- **Voimakas kustannusten kasvu:** Palkkatarkistus, ostopalvelujen hinnankorotukset, työvoimavuokrauksen käyttö, vuokratkustannukset
- **Alueen päätöksentekokyky ja omat toimet:** alueiden välillä on merkittäviä eroja päätöksenteon ketteryudessa ja siinä, kuinka määrätietoisesti uudistamista on lähdetty toteuttamaan
- **Rahoitusmalli:** jälkikäteistarkistus, tarvemallin tietopohja, siirtymätasaukset
- **Väestön määrän ja väestörakenteen muutokset:** asukasluku vaikuttaa rahoituksen määrään ja kehitykseen; rakenteiden sopeuttaminen pienenevään väestöön on alueille haastavaa

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!